

سید مهدی شجاعی سراغ
حماسه سجادیه رفت

«اگر غم لشکر انگیزد» نوشته سیدمهدی شجاعی عنوان کتاب دوم «حماسه سجادیه» است که توسط نشر نیستان منتشر و وارد بازار کتاب شد. کتاب نخست با عنوان «تویی به جای همه» پیش از این از سوی انتشارات نیستان منتشر شده است. شجاعی در کتاب نخست، مطرح کرد که ما به سجاد ظلم کردیم! او را بیمار و نحیف و رنجور شناسانیم و بعد در میان سطور تاریخ، گمش کردیم. تنها مرد یک قبیله را، که یک تنه و دست تنها اما عالمانه و امیدوارانه، صدها داغیده و مصیبت چشیده را اداره کرده و او را واقعه خصمانه و فتنه‌گرانه را مدیریت، ندیدیم و نشان ندادیم. چطور شکوه مردانه و عاقلانه سجاد را میان ویرانه‌های مدینه ندیدیم؟ چطور سکوت مدرانه و خردمندانه پسر علی را بیرون گود حره نشنیدیم؟ چطور حضور جانانه و فداکارانه دردانه زهرا را میان جماعت اناث باقیمانده از کربلا حس نکردیم؟ وی در کتاب دوم نیز همچون کتاب نخست، با وسواس و دقتی شگفت‌انگیز وقایع را از میان تاریخ بیرون کشیده و در قالب عبارات و جملاتی دلنشین و داستانی پرنعلیق و کشش به مخاطب عرضه کرده است. در معرفی این کتاب آمده است: راننده جاده است این سیدمهدی شجاعی. پیچ و خم‌ها را خوب می‌شناسد. خوب می‌داند کجا تند کند، کجا کند و کجا هم توقف. چندی پیش ما را کنار دست خود نشاند و با ماشین «تویی به جای همه» برد به گردنه‌های صعب‌العبور شام تا مدینه و بعد در مدینه اسکان مان داد و چه‌ها که نشان مان نداد. انتشارات نیستان اگر غم لشکر انگیزد را در ۴۳۲ صفحه به قیمت ۳۴۵ هزار تومان منتشر و روانه بازار نشر کرده است.

جایگاه
قفسه کتاب

ضمیمه کتاب | ۹ آبان ۱۴۰۲

سردبیر: میثم رشیدی مهرآبادی
مدیر هنری: حمیدرضا خاتونی
ویراستار: اکبر فکری
صفحه‌آرا: حمید عینی خراسانی
جلد: سپهر سهامی فرد
ویرایش عکس: زرناز حسینی

همکاران این شماره:
سیده‌نرگس نظام‌الدین، ناصرملایی
فاطمه شایان‌پویا، حمید بناء
رایجه رمضانی، زینب ابراهیمی، مرضیه یگانه
طاہره مشایخ، سعیده اسداللهی
سمیه جمالی و زینب گل‌محمدی

تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴
JAMEJAM.NEWS
کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
info@jamejamdaily.ir

- نویسنده: مرتضی جمشیدی
- انتشارات: مهرستان
- قیمت: ۱۲۵ هزار تومان

- ترجمه: علی اکبر کلانتری
- انتشارات: بوستان کتاب
- قیمت: ۷۵ هزار تومان

این کتاب، راهنمای کاربردی والدین در دنیای دیجیتال و بازی‌های رایانه‌ای است. همراهی والد با کودک در دنیای دیجیتال و بازی‌های رایانه‌ای چیزی فراتر از کنترل‌گری، تعیین زمان استفاده از فضاهای دیجیتال و محروم کردن‌شان از این فضاهاست. واقعیت آن است که وقتی بازی کردن بچه‌ها برای والدین مهم باشد، به آن توجه می‌کنند و این چیزی فراتر از نصب نرم‌افزار کنترل روی تلفن همراه، تبلت و رایانه است. در این مسیر والدین باید به فرزند به عنوان انسانی نگاه کنند که خداوند او را آفریده است و آنها وظیفه تربیتش را دارند، نه کنترل و اعمال محدودیت برای او.

«حق الناس» از موضوعات بسیار مهمی است که بی‌توجهی یا کم‌توجهی به آن، آثار زیانبار دنیوی و پیامدهای خطرناک اخروی دارد. بسیاری از گناهان مربوط به «حق...» صرفاً به وسیله توبه و پشیمانی بخشیده می‌شوند، ولی تعدی به حق الناس و کوتاهی در این باب بدون رضایت صاحب حق، قابل بخشش نیست و باید به نحوی جبران شود.

معمولاً هنگام بحث از حق الناس، به حقوق جانی، مالی و آبرویی بسنده می‌شود و حال آن‌که «حقوق خانوادگی»، «حقوق علمی، هنری و فرهنگی»، «حقوق سیاسی» و «حقوق اخلاقی» نیز از مصادیق حق الناس است و شایسته بوده (با تکیه بر قرآن و احادیث معتبر) از اهمیت و نیز راه‌های جبران آنها بحث شود.

با نگاهی به کتاب «فاطو و پری دریایی»

رئالیزم وهمی در روستا

سمیه جمالی
نویسنده

شرایط مختلف اجتماعی و سیاسی، اعتقادات مذهبی، کوچ‌های دسته جمعی، شکست در جنگ و غلبه فرهنگی قوم پیروز، همواره بر جریان ادبیات تأثیرگذار بوده است. نمونه تأثیرگذاری شرایط بر هنر و بعدها بر ادبیات کهن زن سالاری در پارینه سنگی بوده که در دوره یکجانشینی جای خود را به مرد داده است. نمونه تأثیر سیاست بر شکل‌گیری یا تقویت یک جریان ادبی جدا شدن جلال آل احمد از حزب توده است. جلال به دنبال اختلاف نظرگاه با حزب توده و مبارزه با پهلوی، به دیدگاه جدیدی به نام «غرب‌زدگی» رسید. او و همفکرانش احتمالاً عامل بدبختی مردم را در شهر و مظاهر تمدن می‌دانستند. بنابراین برای مقابله با غرب سراغ ثبت و زنده نگه داشتن سنت‌های دیرینه رفتند و ادبیات اقلیمی و بوم‌نگاری قوت یافت. آل احمد با نوشتن اورازان و تات‌نشین‌های بلوک زهرا پرچمدار این نوع ادبیات بود. غلامحسین ساعدی، سیمین دانشور، بزرگ علوی، صادق چوبک، حسینقلی مستعان و ... نیز در ادبیات اقلیمی و روستایی قدم زده‌اند.

اماهر نوشتاری را که در دهی می‌گذرد نمی‌توان ادبیات روستایی نامید. بهتر است روستایی نویسی را زیرگونه ادبیات اقلیمی بدانیم. در ادبیات اقلیمی باید ویژگی‌های یک منطقه به خوبی جانمایی شود. اوزی‌گی‌های جغرافیایی تافرنگی مثل لباس، لهجه، اعتقادات، روابط و مناسبات میان افراد و ...

حال اگر همین عوامل در روستا باشد می‌توان گفت داستان روستایی شکل گرفته اما توجه داشته باشید این که فقط مکان داستان اقلیم یا روستایی خاص باشد نمی‌توان آن را به این نوع نسبت داد. اگر این عوامل در آفرینش داستان تأثیر

داشته و تعداد آنها به میزان قابل تأملی باشد، آن‌گاه داستان روستایی شکل گرفته است. مکان داستان هرچه مشخص‌تر، ارزش مطالعاتی آن بیشتر است. لامکان و لازماتی امروزه در داستان‌ها، به خصوص داستان‌های رئال امتیاز محسوب نمی‌شود. در میان هم‌روگاران ما محمود دولت‌آبادی را نمی‌توان از ادبیات اقلیمی و روستایی حذف کرد. «جای خالی سلوچ» رمانی است که فقط در روستایی حوالی خراسان می‌تواند پدید آید.

«امین فقیری» از اولین نویسندگان
داستان روستایی

در کنار دولت‌آبادی، امین فقیری جزو اولین نویسندگان داستان روستایی است. او پیش از انقلاب داستان‌هایی درباره مشکلات روستاییان نوشت که بسیار مورد توجه قرار گرفت. سال‌ها بعد از میان ۱۲ کتاب او گزیده‌هایی در کتاب «فاطو و پری دریایی» جمع شد. برخی از این داستان‌ها به معنای درست روستایی هستند.

در داستان «همسایگان» مؤلفه‌های زیادی از روستا وجود ندارد اما «گل بس دیگه نمی‌لری» وضع بهتری دارد. گل بس، دختری چوپان است که مراوداتش با اهالی از جنس بومی و روستایی است. مواجهه مردمان با بیماری و مشکل گل بس مختص روستاست. در شهر این نوع برخورد دخالت در زندگی شخصی نام دارد. در «دو چشم کوچک خندان» نوعی دیگر از تأثیرگذاری خرافات را بر زندگی یک خانواده می‌بینیم. کودکی متولد شده که سری بزرگ و چشمانی خندان دارد و دهاتی‌ها معتقدند بدین‌وقدم است. نویسنده ضمن خلق یک شخصیت گروتسک فضایی وهم‌انگیز ساخته است. در داستانی که عنوان کتاب از آن گرفته شده، این مؤلفه‌ها به اوج می‌رسد. در فاطو و پری دریایی، حمدو به دریا رفته و

شرایط مختلف

اجتماعی

و سیاسی،

اعتقادات

مذهبی، کوچ‌های

دسته جمعی،

شکست در جنگ

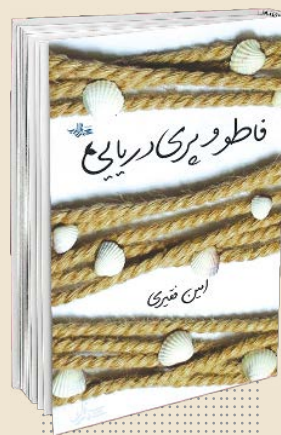
و غلبه فرهنگی

قوم پیروز،

همواره بر جریان

ادبیات تأثیرگذار

بوده است

بازنگشته است اما فاطو حتی در پی غیبت ۲۰ ساله شوهرش باز منتظر اوست. تمام عوامل از طبیعت جنوب گرفته تا باورها طوری درهم تنیده شده که در اقلیم دیگری اصلاً داستان شکل نمی‌گرفت. در شمال ایران هم دریا و خطراتش هست اما فرهنگ جنوب این داستان را می‌سازد و فرهنگ شمال داستان گبله مرد را. مهم این است که بدانیم ما یک داستان مستقل از محیط نداریم که صرفاً برایش به دنبال خانه بگردیم.

روستا جان می‌دهد برای خلق فضای وهمی. در برخی از داستان‌های فقیری که نام برده شد، فضای وهم‌آلود ترسیم شده و روستا از پس پرده‌ای مه‌آلود دیده می‌شود. اهالی روستایی که فاطو در آن ساکن است روابط منحصر به فرد دارند. این روابط باعث شکل‌گیری پیرونگ شده؛ به عنوان نمونه اعتقاد به شورچشمی عصمت، زنی فقیر و عجیب، باعث می‌شود فاطو برایش پیش‌کش ببرد و همین بخشی از زنجیره داستان می‌شود. فقیری فقط روایتگر شاهد نیست، او ضمن نمایش دادن، نقد کرده و پشت پرده عقاید خرافی را رو می‌کند. مثل پری دریایی که مشخص می‌شود به قول فرنگی‌ها پای کارما در کار بوده است.

تفاوت کار آقای فقیری در این است که خواننده در پایان متوجه می‌شود جادو و عوامل ماورایی در کار نبوده و بسیاری از این تصورات را می‌شکنند، اتفاقی که در رئالیزم جادویی مارکز نمی‌افتد. خواننده «صدسال تنهایی» همچنان حس می‌کند مارکز از دنیایی حرف می‌زند که واقعا این اتفاقات آنجا می‌افتد یعنی جادو و اتفاقات غریب در آن جهان وجود دارد. یا در داستان «مثل دست تاریک دست روشن» گلشیری بسیاری عوامل در ابهام می‌مانند اما فقیری نشان می‌دهد جهان او عادی است که جهل عده‌ای آن را مبهم جلوه داده است. درواقع نویسنده با نوعی جهان‌بینی وارد داستان می‌شود و آن را مانند آبی زیرکاه به جریان می‌ندازد که غلوآمیز و غیره‌تری نباشد.